

UNIwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Robert W. Ciborowski

REKTOR

Białystok, 7 czerwca 2023 roku

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na pismo VII.7034.3.2023.AMB poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora od doktorantów UwB, a także podanie podstawy prawnej obligowania studentów do podpisywania oświadczeń, w których zobowiązują się oni do ponoszenia kosztów ww. postępowań oraz obligowania doktorantów, którzy nie przedłożyli rozprawy w terminie do 9 grudnia 2022 r. do złożenia pisemnej rezygnacji ze studiów doktoranckich.

Przepisy związane z ponoszeniem opłat za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora, wzbudzały zarówno w Uniwersytecie w Białymstoku jak i w środowisku akademickim innych uczelni wątpliwości interpretacyjne, dlatego też dniu 4 lipca 2022 roku zwróciłem się do Ministerstwa Edukacji i Nauki z następującym pytaniem: „W związku z użyciem w art. 179 ust. 7-9 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce sformułowania „Do osób, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem 2019/2020” proszę o wyjaśnienie czy te sformułowanie dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie nowych przepisów posiadały status doktoranta studiów doktoranckich?”

W odpowiedzi, pismem z dnia 21 lipca 2022 roku, znak DN-WAN.750.9.2022.1.PK Ministerstwo Edukacji i Nauki w odniesieniu do pytania dotyczącego art. 179 ust. 7 oraz ust. 8 ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wyjaśniło, że odnosi się on do osób, które posiadając status uczestnika studiów doktoranckich (tj. nie będąc skreślonymi z tychże studiów) od dnia 1 października 2019 r. wszczynają postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora na podstawie obecnie obowiązującej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W zakresie art. 179 ust. 9 ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazać należy, że przedmiotowa regulacja odnosi się do osób, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020 i które uzyskały albo uzyskają stopień doktora w trakcie ich trwania (tj. posiadając status uczestnika studiów

doktoranckich). Osoby te przy odpowiednim zastosowaniu art. 182 ust. 4 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, nie ponoszą opłaty za przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Przywołane regulacje stanowią *lex specialis* w stosunku do ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ..

Analizowany artykuł nie obejmuje natomiast osób skreślonych z listy uczestników studiów doktoranckich. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 10 oraz pkt. 18h ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym studia doktoranckie kończą się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia, tj. nadaniem stopnia doktora. Postępowanie w sprawie nadania tego stopnia powinno zostać zatem wszczęte, przeprowadzone i sfinalizowane w ramach studiów doktoranckich, a nie po ich ukończeniu – jak w przypadku kształcenia w szkole doktorskiej. W sytuacji ukończenia jedynie toku kształcenia na studiach doktoranckich, lecz nieuzyskania w ich trakcie stopnia doktora powinna zostać wydana decyzja o przedłużeniu studiów doktoranckich albo o skreśleniu z listy uczestników studiów doktoranckich. Skreślenie z listy uczestników studiów doktoranckich skutkuje procedowaniem postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym”.

Powyższa interpretacja przepisów dokonana przez Ministerstwo Edukacji i Nauki została przyjęta przez Uniwersytet w Białymstoku. Nie budzi wątpliwości stanowisko, że ukończenie toku kształcenia oznacza uzyskanie wszystkich zaliczeń wynikających z planu i programu kształcenia.

Wskazuję, że problem wnoszenia opłat za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora jest tak istotny, a także interpretowany przez różne podmioty w sposób odmienny, że w dniu 13 kwietnia 2023 roku Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Krajowa Reprezentacja Doktorantów zawarły Porozumienie, deklarując podjęcie starań w celu wypracowania wspólnego stanowiska i rozwiązań w sprawie wnoszenia opłat za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora przez uczestników studiów doktoranckich, mając na względzie prawa i interesy wskazanych osób, w szczególności tych zmagających się z utrudnieniami w pracy nad rozprawą doktorską spowodowanymi czynnikami zewnętrznymi. KRASP i KRD zadeklarowały niezwłoczne podjęcie starań zmierzających do powzięcia ustaleń z kierownictwem MEiN w przedmiocie zasad i terminu uregulowania spraw objętych porozumieniem.

Na prośbę władz uczelni, Kierownicy studiów doktoranckich prowadzonych na Uniwersytecie w Białymstoku, za wyjątkiem studiów doktoranckich prowadzonych na Wydziale Prawa, wyjaśnili, że sytuacja opisana w piśmie Rzecznika Praw Obywatelskich nie miała miejsca na kierowanych przez nich studiach.

Natomiast Pani Kierownik studiów doktoranckich na Wydziale Prawa wskazała, że „W dniu 22 lutego 2023 r. uczestnikom studiów doktoranckich została przesłana wiadomość o konieczności złożenia oświadczenia o sfinansowaniu kosztów związanych z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora. Wiadomość została wysłana do 23 osób.

W aspekcie prawnym wzór przesłanego doktorantom oświadczenia należy traktować jedynie jako informację przekazaną doktorantom o konsekwencjach opisanych w stanowisku Rektora

UwB (wyjaśniam, że dotyczy stanowiska jednakowego z interpretacją MEiN z dnia 21.07.2022 znak pisma DN-WAN.750.9.2022.1.PK), zgodnie z którymi będą oni zobowiązani do poniesienia kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w przypadku, gdy nadanie stopnia doktora nastąpi po skreśleniu ze studiów doktoranckich. O informacyjnych charakterze tego pisma świadczy to, że brak jest jakichkolwiek negatywnych konsekwencji za niezłożenie tego dokumentu. Szczególnie podkreślić należy, że niezłożenie tego dokumentu nie może wywołać i nie wywoływało jakichkolwiek skutków w kontekście prowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. W odniesieniu do wszystkich doktorantów, także tych, którzy nie złożyli wskazanego oświadczenia realizowane były kolejne etapy postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Mając na względzie wcześniejsze zapowiedzi o ponoszeniu kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora promotorzy zostali poinformowani o konieczności składania rozpraw doktorskich przez uczestników studiów doktoranckich do 9 grudnia 2022 r. Termin ten podyktowany był długością trwania całego postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Należy podkreślić, że termin ten miał jedynie charakter instrukcyjny. Został on zaproponowany po to, by możliwe było uzyskanie stopnia doktora do 30 września 2023 r. i tym samym nie narażać doktorantów na koszty związane z przeprowadzonym postępowaniem doktorskim. Osoby, które z uwagi na stopień zaawansowania rozprawy doktorskiej nie rokowały uzyskania stopnia doktora do 30 września 2023 r., zostały uprzedzone, że złożenie rozprawy doktorskiej w terminie późniejszym (po 31 grudnia 2022 r.) może spowodować konieczność pokrycia kosztów związanych z przeprowadzeniem postępowania doktorskiego. Osoby które nie zrezygnowały ze studiów doktoranckich także obecnie mają możliwość składania rozpraw doktorskich. Postępowania nie zostały zamknięte. W odniesieniu do wskazanych osób toczą się postępowania doktorskie na ogólnych zasadach. Terminowo, bez zbędnej zwłoki, realizowane są wszystkie czynności wymagane w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora.

Należy podkreślić, że nie zdarzyło się aby prace nie były przekazywane do recenzentów z powodu niezłożenia oświadczenia o sfinansowaniu kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora”.

Mając na uwadze stanowisko Ministerstwa Edukacji i Nauki, jak i odmienne stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w kwestii pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora od osoby, która rozpoczęła studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020, wydaje się konieczne przyjęcie jednolitej interpretacji stosownych zapisów ustaw w tym zakresie, tak aby zarówno uczelnie prowadzące studia doktoranckie, jak i uczestnicy studiów doktoranckich nie mieli wątpliwości co ich interpretacji, a w konsekwencji ich jednolitego stosowania.

Z poważaniem

prof. dr hab. Robert Ciborowski

Rektor Uniwersytetu w Białymstoku

W załączeniu:

- 1) Pismo MEiN z dnia 21 lipca 2022 roku, znak DN-WAN.750.9.2022.1.PK
- 2) Porozumienie KRASP i KRD.